

ואין צריך לומר קטנים, בין לשבועה בין לזיבורית.

דלקוחות דמי, ותיקנו חכמים שאין גובין אותה במקום שיש בני חורין.

שנינו במשנה: אין נפרעין מנכסים משועבדים במקום שיש בני חורין.⁽¹⁾

אמר ליה מר קשישא בריה דרב הסדא לרב אשי: תא שמע מברייתא, שאף במתנה תיקנו:

בעי רב אחדבוי בר אמי נכסים המשועבדים שלא מחמת מכר, אלא שנתנם במתנה, היאך דינם?⁽²⁾

שכיב מרע⁽⁴⁾⁽⁵⁾ שאמר תנו מאתים זוז לפלוני ושלוש מאות זוז לפלוני וארבע מאות זוז לפלוני.

שהרי: תקנתא הוא דעבוד רבנן שלא לגבות מן המשועבדים משום פסידא דלקוחות שהוציאו ממון על המקח.

אין אומרים: כל הקודם בשטר הצואה זכה, וקודם הוא ליטול בנכסים, שאם לא ימצאו שם כשיעור מתנת כולם, יפסיד האחרון, ולא הראשון, אלא — כולם שוים הם.

אבל מתנה דלא הוציאו ממון, וליכא פסידא דלקוחות, אפשר שלא תיקנו.

לפיכך, אם אחר שנטל כל אחד חלקו, יצא עליו [על הנותן] שטר חוב, גובה המלוה מכולן. כלומר, כולם נפסדים בדבר, שהמלוה גובה מחלקו של אחד מהם, ואחר כך חוזרים הם ומשלמים לאותו שגבה ממנו המלוה, איש איש לפי חלקו.

או דלמא, במתנה נמי שייך "פסידא", שהרי אי לאו דאית ליה הנאה מיניה, לא יהיב ליה מתנה. כלומר, אין דרך אדם לתת מתנה, אם לא שקיבל ממנו הנאה.⁽³⁾

והלכך אף במתנה יש לומר: כי פסידא

הדין, כי כמו שהנותן היה יכול לדחות את המלוה מבינונית זו לבינונית זו, כך המקבל ממנו, שהרי כל זכות שיש לו בקרקע נתן לו, ואף את הזכות לדחות את המלוה לבינונית שביד הנותן — על פי "פני יהושע".

ובמאירי שם ד"ה מי שתבע, שאין הכרח לתלות את שני הדינים זה בזה, ויתכן, שבית דין ישיביעו את התובע שבועה כעין של תורה, אף על פי שהאב לא היה יכול להשביעו, אלא שבועת היסת.

3. והרי הוא כמחוייב לשלם לו גמול, ראה בר"ן מגילה כו ב.

1. כתב רש"י בד"ה במקום שיש בני חורין: דאתו לקוחות לאינצויי, ולמימר: "מיניה גבי"! שהרי יש לך מקום.

4. חולה שתשש כח כל הגוף, והרי הוא נופל על המטה, הוא הנקרא שכיב מרע — רמב"ם זכיה ומתנה ח ב.

וכן כתב במאירי, שאין נפרעין מנכסים משועבדים במקום שיש בני חורין, ומטעם "הנחתו לך מקום".

5. הראשונים נחלקו בביאור השמועה, יש מפרשים, שמדובר דווקא בשכיב מרע שנותן כל נכסיו, ובדיבורו חלה המתנה, שהרי "דברי שכיב

2. אם נתן את הבינונית במתנה, ושייר זיבורית לפניו — רש"י. כי אם שייר בינונית לפניו, פשיטא שאינו גובה אלא מן הנותן, ומעיקר